

TELEGRAFUL ROMÂN

Telegrafu este de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Prenumeratiunea se face în Săbiiu la expeditorul foiei, pe afară în c. r. poște cu bani și prin scrisori francate, adresate către expeditor. Pretulul prenumeratiunei pentru Săbiiu este pe anu 7 fl. v. a. iar pe o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 46.

ANULU XXII.

Săbiiu în 1325 Iunie 1874.

(în celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. iera pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și țieri streine pe anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platesc pentru întâia ora cu 7 cr. sirulu, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Dumineca în 16 Iunie se va celebra parastasul anual pentru Morele Arhiepiscopu și Metropolitu defunctu în anul trecut, Andrei u Baronu de Sigașon'a, în biserică noastră din cetate, în unu modu mai marețio înse la mormentu repausatului în Restnari.

Săbiiu 1224 Iunie.

Siedintia dietei dela 20 Iunie n. a avutu două momente, cari s'au distinsu dintre celelalte, nu atât prin momentositatea lor internă, cât prin pusețiunea ce o iau partidele dietei față de densele. Ună a fostu interelatiunea lui Col. Tisza îndreptată către presedintele ministru despre demissionarea și denumirea ministru-lui comunu de resbelu, și încă fără de contrasignatură ministru-lui concernente. Altă a fostu petitiunea cetății Bistriței, că sa se dea în judecata ministru-lu de interne conte Szapary pentru violare de legi.

Cestiunile acestea de altmintea nu au nici o legatură între sine, nici nu se potu pune în comparatiune ună cu altă, judecându-le după meritulu lor internu; cu deosebire darea în judecata a ministru-lui este, deca nu tocmai ridicula, dară celu putienu aprôpe de ridiculositate. Noi avemu cea mai firmă convingere, ca de cându exista parlamentarismulu, încă nici unu ministru, amenințatu cu darea în judecata, nu va fi dormitu asiă linișcitu că contele Szapary, de cându se scie parătu de sasii din Bistrița și de cei ce nu se vedu de după spatele acestor'a.

Insemnatatea dilei rămâne dară mai multă pre lângă obiectulu din interelatiunea lui Col. Tisza, pre lângă schimbarea în ministerulu de resbelu, și însemnatatea acest'a i se da lucrulu prin intervenirea capulu partidei din steng'a dietei. Desbatere n'a potutu sa fie asupra obiectulu în siedintia aceea, pentru ca ministru-lu a promis ca va responde în ună din siedintiele mai de aprôpe. Interesulu înse cu care a urmaritu deia intrăga cuvintele interelantulu, interesulu ce l'a atribuitu press'a din capital'a Ungariei obiectulu acestui'a, dovedesce din destulu, ca în cercurile normative ale Ungariei cestiunea ministerulu de resbelu a capetatu o importanță politică de prim'a ordine.

Responsulu ministru-lui presedinte datu în siedintia din 22 Iunie, ca contrasignatura a lipsitu din „eróre“ în decretulu de denumire a linișcitu numai formalu spiritele și asigurarea pressei din Cislaitani'a despre alipirea noului ministru de resbelu către constitutionalismu încă contribuie ce-va la acesta linișcire. Dară conferința ținută de vre-o 490 cislaitaniani, cari între alte 'și esprima parerea de reu pentru apesarea germanismulu în Ungari'a și cu deosebire a sasismulu din Transilvani'a voru susține de sigură și mai departe destule indoieli în cercurile normative ale Ungariei despre viitorulu ei constituționalu.

Precum vedemu nu întemlările cele două din sinulu dietei, câtu impregiurările cari stau în legatură cu densele și cari se potu deduce mai departe dintr'ensele compună frulu celu rosiiu, care lăga cele două cestiuni din siedintia dela 20 Iunie și care punu pre cugetu pre conducătorii politici ai Ungariei. Și cu totu dreptulu. Pentru ca conclusiunea finală se vede din press'a cislaitană ca cei din Cislaitani'a, seu nemții preste totu din monarchia intrăga inceptu, a se împretină cu ide'a, ea

nu mai voimu cu voi (magiarii), ci numai noi singuri (nemții).

Conclusiunea acest'a este pregătită de mai înainte. Ea putea fi paralisată dela începutu, după cum foarte bine s'a observatu cu alta ocaziune în colónele acestei foi, deca magiarii din Ungari'a nu se dau pre multu în brățele exclusivismulu lor nationalu, în restempu de siepte ani, de cându Ungari'a si-a primitu conducerea destinelor se.

Este adevăratu ca erori s'au comis și din partea nationalităților, înse acele nu trebuiau spriginite indirectu de către datatorii de tonu în politică Ungariei din cei siepte ani din urmă.

Deak a luat în mai multe rânduri aventulu de a îndreptă pașii cei gresiti și politice unguresci, înse lucrulu a ramas mai totu-dénu numai pre lângă prim'a încercare. Visionile dacoromanistice și alte de felulu acestor'a, precum și prea marea încredere în fortiele proprie, a paralisatu norocósele încercări, și dreptele aspirațiuni ale nationalităților nemagiare au ramas mai numai în cerculu „pietoru desiderie“.

Ungari'a pentru că sa fie în adevăru linișcitu în toate impregiurările trebuie sa se radime pre toate popórele ei. Aici este siguranță cea mai durabilă. În specialu românii, serbii și croatii au fostu în toate timpurile cei mai buni patrioți; pentru ce sa nu caute ea că sa se pótă bucura acestia toti de unu dreptu și ecuitabile scutu alu ei?

Primitu toate nationalitățile cu adevărată căldură de către mam'a lor comună, de către patria, ele voru fi și mai tari radimori de cum au fostu cându ele au fostu tratate că nisee fiice vitrege.

Schimbările ministeriale și amenințările din conferințele cislaitanilor nu numai ca aru rămâne în atare casu fără de nici o însemnatate, dară nu s'aru dezvoltă nici până în nascerea lor. Insisi germanii din intrăga monarchia și aru face alte concepte despre patriotismulu celu adevăratu, pre care nu l'aru caută în supremația lor asupra celorlalte popóre, ci în impartasirea frăției ca a tuturor.

De comandantu generalu pentru Boemi'a este denumitu generalulu baronu Philippovich de Philippsberg, odinioară adjutantu generalu alu banulu Croatiei Jellacici.

Despre intalnirea imperatorilor Germaniei și Rusiei la Ems se esprima fôia oficioasă „Provincial-Correspondenz“, ca afara de relatiunile personale amicale mai intrunescu pre cei doi monarhi și consideratiuni politice, reprezentate în cea mai bună armonie de amândoi și a căroru legatură cuprinde și pre amicul celu intimu alu lor, pre imperatulu Austriei.

Din Belgradu se telegrafăza: Fostulu ministru presedinte Gerassianin a muritu. Agentulu Romaniei va plecă câtu mai în grabă cu o misiune a curții se (din Bucuresci) la Cetigne (Muntenegro).

Dintre rarele sciri ce vinu dela câmpulu de resbelu din Spania impartasim, ca trupele republicane a batutu unu despartimentu de trupe carlistice de 12,000 combatanti sub comandă lui Don Alfonso. Armata principală a carlistilor se afla concentrată în pusețiunile dela Monte Jura, unde a adunatu totu nutrementulu, caii, carele etc. din acelu ținutu.

„S. D. Tageblatt“ s'a pogoritu odată de pre Parnasulu înaltei se politice și la noi, dară numai că sa veda ca organulu nostru nationalu este seu bă? Și o minune! a aflatu ca nu este. Motivulu celu tare pentru convingerea numitei foi este, ca noi nu voimu sa ne dămu legati la ochi, legati de mâni și de picioare pre apa pangermanistica a lui „S. D. Tageblatt“; celu mai tare înse este ca „Pester Lloyd“ a facutu pecatulu de a reproducu unu articulu din fôia noastră, care articulu nu li vine la socotela nici decum întemeiatoriloru țierei sasesci cu daun'a românilor și magiarilor din prețins'a lor țiera sasésca. Descoperirea ca fôia noastră nu este natională dice S. D. Tageblatt ca o linișcesce și asiă spera ca ministerulu ungurescu va lîferă pre locuitorii români de pre fondulu regiu de nou în protecțiunea celoru dela „S. D. Tageblatt“ și pre cei din scaunele Salistei, Talmaciului, pre Braneni și Saceleni îi va supune feudalității sasesci baremu acum la finea secululu alu nouă-spre-diecelea, căci altcum nu va fi de unde sa se scôta mijlocele pentru latirea culturai în orientu. Aru fi în adevăru o calamitate pentru orientu, deca nu s'aru lumină și elu cum ne-amu luminatu noi în fondulu regiu de siepte sute de ani în-ôce căci n'aru avé preste siepte sute de ani popórele selbatece din Asia de unde sa cumpere capestre de cânepă din o industria dezvoltată cum este a noastră astadi, se întielege, pre lângă anticipatiune spre cumpărarea materiului.

Cu inimă linișcitu dară se pótă radică „S. D. Tageblatt“ iera susu în Olimpulu seu sa tramita fulgere asupra magiarilor și din cându în cându sa inspire pre câte unu Felmer, despre mojiia valachilor români și apoi sa viseze despre milionarii sasesci din Cisanadia și despre fericirea castigată în fundulu regiu în restempu de siepte seculi prin exclusivismulu și separatismulu sasescu.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a, 16 Iunie nou. (Cas'a reprezentantiloru). După deschiderea siedintiei și autenticarea protocolulu presidiulu anuncie mai multe petitiuni, între cari amintim: petitiunea reprezentantiei scaunali din Cinou-mare contra proiectulu de arondare și pentru regularea câtu mai în grabă a municipielor din fundulu regiu. O asemenea petitiune a datu și reprezentantia scaunale din Cohalmu. Mai departe petitiunea Treiscaunelor în sfacerea junctiunilor drumurilor ferate române; petitiunea mai multor locuitori din scaunulu Muresinlui contra rapirei de sesiuni urbariali urmata din partea mai multor posesori.

După aceste petitiuni anuncie presedintele ca deputatulu cetății și scaunulu Mediasiu Guido de Bausner si-a subternutu credentialele se. Deputatulu Oradiei Teleszki se verifica definitivu.

Dep. Währmann intrăba în o interelatiune pre ministru-lu de justitia, de este aplecatu a prezentă unu proiectu de lege pentru asigurarea inscrișelor ipotecarie ale institutelor de creditu?

Ministru-lu promite ca pre sesiunea de toamnă va subterne unu atare proiectu ceea ce se ia spre sciintia.

Solymossy se rôga a se admite pentru motivare în cea mai de aprôpe siedintia propunerea sea facută cu privire la o adevărată estimatiune de case și pamentu. Cas'a i concede.

E. Horn cere asiderea sa i se concedă motivarea propuneri se în cea mai de aprôpe siedintia. Propunerea privesce realizarea restantielor de contributiune.

Ministru-lu de finace Colomann Ghyczy reflectandu asupra acestei propuneri observa, ca în acestu momentu cându creditulu statulu e sguduitu, o discussiune de felulu acest'a aru fi numai striciacă, de ôre-ce statulu are multa trebuință de creditu. După aceste reflexiuni deputatulu Horn 'și retrage propunerea.

Várady interelăza pre ministru-lu presedinte ca ce obiecte se voru mai pertractă în camera înainte de prorogarea sesiunei?

Ministru-lu presedinte Bittó respunde, ca afara de novel'a electorale și legea de incompatibilitate se va deslegă conventiunea pentru junctiunile cu Roman'a și concessiunea liniei Temisior'a Orsiov'a, precum și modificarea unoru concesiuni.

Molnár și Teleszky că raportori presenta propunerile pentru o clinica chirurgicală la universitatea din Budapest'a, pentru imprumutulu de 500,000 fl. pre sém'a celoru lipsiti și pentru maiorenitatea femeiloru. După tiparire aceste raporturi se voru impartă între deputati și se voru pune la ordinea dilei.

Alad. Molnár subterne raportulu comisiunei bisericesci despre casatori'a civilă; asemenea Molnár Ant. presenta petitiunile gal'a spre referada. După tiparire se voru pune la ordinea dilei.

Ministru-lu de justitia Th. Pauler respunde la interelatiunea lui Wächter în caus'a Salistei Talmaciului și Brannu ormatórele:

„Onorata Casa! Domnulu deputatu alu districtulu Brasiuva îndreptatu către mine o interelatiune de acelu cuprinsu, ca amu de cugetu a subterne cu privire la regularea posesiunilor comune din Talmaci, Salisce și Branu, înaintea camerei unu proiectu de lege și a ținé astu-felio contu de dispusițiunea respectiva a articulu de lege 53 din 1871? Responsulu meu la acest'a întrebare e, ca legea acest'a fiindu o lege speciale cere și o considerare a relatiunilor speciale din acele ținuturi, dară acum sum în pusețiune de a dechiară ca la începutulu celei mai de aprôpe sesiuni voi fi în stare sa subternu proiectulu respectiv și camerei va avé ocaziune a decide definitivu acest'a întrebare.

Fried. Wächter: Onorata Casa! Inactivarea câtu mai curendu a proiectulu de lege din cestiune a devenitu o trebuință foarte mare. Responsulu on. domnu ministru de justitia me linișcesce, dechiarandu-se de aplecatu a prezentă înaintea camerei acestu proiectu de lege încă la începutulu sesiunei celei mai de aprôpe. Sperandu ca dlu ministru și va ținé cuvântulu, iau responsulu d-sele spre sciintia.

Camerei ia spre sciintia responsulu ministru-lui.

Trecendu-se la ordinea dilei se ceteșcu a treia ora unele proiecte de lege votate, între cari celu mai remarcabilu e celu pentru advocatura. Aceste proiecte se voru subterne casei de sasu.

Vidliczky 'și motivăza într'unu discursu lungu propunerea, că sa se îndrumeze ministru-lu de finace a aduce unu proiectu de lege despre modalitatea reficiei imprumutulu de statu de 153 milióne.

Ministru-lu de finace Ghyczy în reflexiunile se la acesta propunere

dise ca lucrul acesta e cu multu mai greu decât sa pōta fi adus curendu inaintea camerei, precum cere domnulu deputatu, dara la tempulu seu nesmintu se va substerne unu atare proiectu; deci se rōga a se respinge propunerea si cas'a o si respinge cu majoritate.

H o r a n s z k y care facuse propunerea a se indruma ministrulu de justitia, sa aduca unu proiectu de lege pentru stergerea institutiunei de executori judicalii, si-o motivēza cu argumente positive, scōse din esperintia de tōte dilele si cere punerea ei la ordinea dilei pentru desbatere speciale.

Ministrulu Dr. Pauler combate cererea cu multa energia rediemendu-se pre raporturile presiedintiloru de pre la tribunale.

Votandu-se asupr'a propunerii se primesce cu 110 voturi contra 100.

Siedintia se inchide la 12¹/₂ ore.

In cas'a magnatiloru s'au publicatu unele legi sanctionate, iēra altele s'au prezentatu spre desbatere, intre cari si legea notariatului publicu.

B u d a p e s t ' a 20 Iunie. (Cas'a reprezentantiloru.) Dupa autenticarea protocolului si anuntiarea mai multoru petitiuni din partea presidiului

Colomanu T i s z a indrepta cātra ministrulu presiedinte o interpelatiune relativa la schimbarea in ministeriulu comunu de resbelu.

Credeti, dice oratorulu inainte de a precisā in puncte interpelatiunea sea, si nimenea dintre membrii on. case nu va negā acest'a, ca schimbarea ce s'a facutu cu privire la persōn'a ministrului comunu de resbelu a provocatu o surprindere generale, dupa ce abiā in tempulu de curendu trecutu s'a manifestatu din partea delegatiuniloru indreptatite la statorirea bugetului militariu comunu increderea cātra ministrulu de resbelu — o marturisescu sinceru, ca acest'a s'a facutu intro mesura cu multu mai mare de cum amu doritu eu. —

Intr'adeveru nu se va indoi nimene, ca dreptulu de a dimisiona sēu de a denumi ministri, este in ori si care monarchia o prerogativa a Corōnei; de alta parte sustienu fāra indoiēla si parerea acea, ca acestu dreptu se exerciēza corectu in tieri constitutiunali, mai alesu in acelea cu unu sistemu parlamentariu, numai pre lānga unele modalitati si conditiuni.

Atari schimbāri in ministerie cari potu fi urmate de o schimbare in sistemu, abiā se voru potē esecutā in modu corectu, cāndu corporatiunea competentă parlamentaria a datu ministrului ce dimisionēza, de curendu unu semnu de incredere.

Totusi in nici o impregiurare nu e corectu, cā schimbarea in persōn'a sa se intemple fāra contrasignatura ministeriale, cāci corporatiunile legislative au dreptulu si datorintia de a scēi, cari sunt motivele schimbārii si de a-si esprima si sentintia sea asupr'a lor. Acest'a e inse numai atunci posibilu cāndu in documentulu de denumire se numesce si acelu consiliu alu corōnei cu a cārui sfatu si contielegere s'a templatu schimbarea si care se pōte trage pentru acest'a sila raspundere. (Strigāri: Asiā este!)

Si acea nu va negā nimene ca in sistemu nōstra de acum uniculu medilocu sistematice de a se incunoscintia despre cele ce se intempla in ministeriulu comunu consista numai intru acea: a-si caseigā acest'a cunoscintia prin ministeriulu ungaru, in prim'a linia prin ministrulu presiedinte ungaru, de ore-ce ministrii suntu chiamati a lucrā cā interesele Ungariei si parerile legislative ungare sa fia influentiatorie asupr'a acestei afaceri.

Nu voia sa afirnu ca acest'a e bine asiā ci este fapta, ca lucrulu stā astufeliu si de acea fāra de a abusa prin o motivare prea estinsa de atentiunea Casei 'mi iau libertatea a ceti interpelatiunea ce tiennu de lipsa a o face din aceste puncte de vedere.

Interpelatiune cātra prea on. domnu ministru presiedinte:

Considerandu ca ori-ce schimbare ce se intempla in senulu ministeriului comunu si ca modulu ei din punctu de vedere constitutiunali interesēza si pre Ungaria in celu mai mare gradu;

ca schimbāri in sistemu ce potu resultā de aci sēu din alte privintie potu sa aiba unu efectu fōrte mare directu asupr'a afaceriloru comune dara indirectu si din punctulu de vedere alu celorlalte afaceri de statu asupr'a sortii si puseitiunei Ungariei;

ca in intielesulu legiloru in vigōre cu privire la tōte aceste schimbāri si la urmāriile loru posibile Cas'a reprezentativa de regula numai prin ministeriulu ungaru si in prim'a linia prin ministrulu presiedinte pōte capetā descoperiri ofi-

ciali si influentia asupr'a afaceriloru (comune);

ca in urma schimbarea personale in ministeriulu de resbelu, care dupa pertractarea terminata a bugetului comunu abiā s'a potutu presentī, a surprinsu cu dreptu lumea intrēga, impregiurarea inse, ca in testulu germānu alu documentului de denumire a ministrului comunu de resbelu, acest'a se numesce ministrulu de resbelu imperialu si ca atātu dimisionarea ministrului de resbelu de mai nainte cātu si denumirea celui mai nou s'a intemplat fāra contrasignatura ministeriale, a provocatu drēpta indignatiune si ingrigire, intrebu pre domnulu ministru presiedinte:

1. Avut'a densulu mai nainte scire despre schimbarea ce privece persōn'a ministrului comunu de resbelu, da sēu ba?

2. Totu un'a mi este, sēu a sciutu sēu nu, are densulu a cūm scire de motivele ce au provocatu schimbarea si de se intentionēza in urm'a acesteia vre o schimbare in sistemu armatei comune si dēca dā, care e acea (schimbare)?

3. Afia densulu de bine, ca ministrulu de resbelu comunu denumitu sa se numesca in documentulu germānu de denumire ministrulu imperialu de resbelu, ca atātu documentulu de dimisionare cātu si celu de denumire a aparutu fāra contrasignatura ministeriale?

4. De o afia de bine pre ce temein crede acē t'a? de nu o afia de bine, facut'a pasii ce i convinu dupa puseitiunea sea, dreptulu seu oficiosu si dupa datorintia sea, sēu are de cogetu a-i face, cu scopu, cā in viitoriu sa se folosēscā si in testulu germānu titulu conformu legii si puseitiunei si denumirile sa se faca conformu constitutiunei parlamentarie cu contrasignatur'a ministeriale?

Ministrulu presiedinte Bittō apromite, ca fiindu interpelatiunea vasta nu-i este cu potintia a raspunde acum, va raspunde inse intr'un'a din cele mai de aprōpe siedintie.

Lad. K o v a c i u substerne raportulu comisiunei economice relativu la bugetulu Casei pro Iunie si L. H o r v ā t h raportulu comisiunei centrali despre proiectulu legii de incompatibilitate.

Se voru tipari.

Dupa aceste ministrulu presiedinte substerne proiectulu de lege relativu la afacerea junctiuniloru contractate cu Romania impreuna cu motivarea lor.

Cas'a trecādu la ordinea dilei ia

la desbatere raportulu comisiunei petitiunarie. Intre acestea petitiunile jurisdic-tioniloru sasesci pentru punerea ministru-lui de interne in stare de acusa provōca o desbatere mai interesanta, din care ne-permitiendu-ne spatiulu si chiaru si objec-tulu estragemu in scurtu cele mai remarcabile momente.

Raportorulu E. D a n i e l cetesce raportulu comisiunei:

Cetatea Bistritia se rōga: sa se puna ministrulu de interne, contele S z a p a r y pentru vatemarea legiloru in stare de acusa. Comisiunea provocādu-se la incidintele analogu din 23 Ianu a. c. propune re-spingerea petitiunei.

Carol D e k ā n i neprimindu propunerea comisiunei tiene de oportunu si propune: sa se pertractadie acest'a petitiune impreuna cu proiectulu de resolu-tiune alu lui Gull, spre a se crutiā tempulu celu scurtu.

Notariulu cetesce amendamentulu sub-sternutu de Dekani.

Ant. B o ē r observādu ca aru avē temein sa nu primēscā propunerea comisiunei si sa propuna: cā ministrulu de interne sa se indrumēdie a pune in sensulu § 30 art. de lege III d. 1848 pre mēs'a casei tōte actele ce privescu acestu obiectu si a se dā comisiunei spre studiu detaiatu si a substerne apoi unu raportu deplinu si bine-motivat, totu-si in urma respinge amendamentulu si primesce propunerea comisiunei.

L. C s e r n a t o n y dice ca d'n unu punctu de vedere aru vrea sa votedie pentru amendamentu, spre a vedē ca nu e de a se pune cine-va in acusa, inse acestu cine-va nu este ministrulu de interne, ci acei'a, cari maculēdia acest'a tiēra sistematicu inaintea strainiloru (strigāri viali: Asiā e!) acei'a cari sēmena discordia in acest'a patria, si cari aru trebui pusi in stare de acusa si de i se pōte imputā ministrului de interne ce va apoi acest'a e ca n'a facutu pasii necesari la acest'a (Aplausu generalu). Oratorulu crede, ca a interpretatu semtiemintele tuturora ungariloru onesti.

D. I r ā n y i provocādu-se la casulu cu Unversitatea aprōba procederea ministrului fiindu ca a respinsu cu resolu-tiune dēma pretensiunile cutediatorie ale universitatiei care disputā cerculu de activitate alu legislativei ungare in fundulu regiu, dara (oratorulu) niei adi nu e in chiaru, de este indreptatita Unversitatea natiunei sasesci a face reprezentatiuni

FOISIORA.

Cartile scolastice române.

(Capetu)

Matematica. Aci mentionāmu: „Aritmetic'a rationala“ si „Algebr'a“ de Angelescu; „Geometria“ de Angelescu si Riurianu, dupa Magendre, pentru cursulu inferioru. Iēra pentru cursulu superioru „Elemente de Algebra“, de E. Bacaloglu. „Algebr'a“ de Culiānu (Iassi). „Aritmetic'a si Geometria“ de Melicu (Iassi). — „Trigonometri'a“ de Haretu, (Bucuresci).

Sciintiele naturali. — a) Istoria naturala. Manualulu, care numera mai multe editiuni, cāci in curendu va aparē si a V editiune, este: „Elemente de Istoria naturala“, pentru scōlele secundarie inferioare, de ambe secesele de Simeone Michalescu, celu mai vechiu prof. de sciintiele naturali. — Cā o copia a acestui manuale se pōte considerā: „Elemente de istoria naturala“ de B. Nanianu discipululu lui Michalescu. cāci este copiatu dupa editiunea III-a a lui Michalescu, mai alesu in partea descriptiva, din vorba in vorba, reproducādu chiaru si erorii tipografici, sēu din alte scapari de vedere, pre cari Michalescu in editiunea a IV-a i-a indreptatu, iēra in editiunea a II-a a lui Nanianu stau pre locu. Pentru cā discipululu plagiatoru sa faca mai mare concurentia magistrului seu, a mai adausu ceva in partea anatomico-fisiologica, traducādu din Langlebert, facādu editiunea

pre hartia mai frumōsa si umplendu-o cu figuri frumōse, ceea ce-i constitue totu meritulu, precum se esprimea unu diurnulu din capitale. Asifeliu vorbele din fruntea cartii „proprietatea pusa sub scutul legii“ au ramasu litera mōrta. Ba inca le-a reprodusu si pre acestea contr'afacatoriulu intocmai.

D. Michalescu preparā pentru inceputulu anului scolasticu venitoriu, editiunea a V modificata in sensulu progresului sciintiei, si ilustrata cu figuri pentru facilitarea studiului intuitivu.

„Zoologi'a, pentru usulu clasei a II-a gimnasiale, de ambele secese,“ prelucrata de Gr. K. Mandru, (Iassi, 1872), desvoltata, dupa sistemu francesu, mai multu in partea anatomico-fisiologica, — aspru criticata de Dr. d. Branza.

Elemente de mineralogia de Stef. C Michailescu, partea I si II nu se spune pentru care cursu, in totu casulu inse dupa stilulu si cuprinsulu cartii, ea se vede a fi mai multu acomodata pentru cursulu superioru, fiindu lucrata intr'unu modu, cātu se pōte de sciintificu si copriindu cristalografi'a pre largu. Carte multu recomandabile.

Pentru cursulu superioru. Afara de Zoologi'a si Mineralogi'a repausatulu Barasiu, au aparutu mai de curendu: „Cursu elementariu de Istoria naturala,“ opu completo, pentru clasele superioare din Lycee si seminarie, de d. Ananescu, tom. I Geologia, tom. II Zoologi'a partea I Anatomia si Fisiologia tom. III partea II Zoologi'a descriptiva si clasificati'a animaleloru. Tōte treile ilustrate cu figuri litografate in Bucuresci.

Primii doi tomi, in 180—190 pagine; alu treile de 314 pagine. Carte fōrte bine lucrata, pre cele mai nōne basi ale sciintiei, dara nu prea corectu scrisu, si tiparita cu semne. De altmintea se distinge prin facilitatea stilului si claritatea expresiuniloru, usādu totusi de nevoia, ici colea, termini francesi.

„Cursu elementariu de Istoria naturala,“ pentru usulu liceelor, gimnasiiloru, seminareloru, scōleloru secundarie de fete si a scōleloru normale*, redactatu conformu programei de Bacalaureatu, de Dr. Demetriu Branza, prof. la Unversitatea din Iassi, trei volumi: Zoologi'a, Botani'a si Geologi'a. Acestu opu se recomandā, atātu in privintia fondului (sciintiei), cātu si a formei, urmādu, in Zoologia nōn'a, scōla a lui P. Gervais si Milne Edward; iēra in Botanica scōla lui Adanson, ecliptata cātu-va tempu prin scōla lui Jussieu, si resuscitata prin lucrările lui Payer si Dr. Baillon; in Geologi'a pré ilustrulu Beudantu si pre parintele geologiei moderne, anglesulu Lyel. In privintia formei se recomandā prin o divisiune adecuata a materiei, prin scrierea corecta cu ortografia cā a „Gazetei,“ limbagi curatu, fāra strainismi; stilulu inse e camu ingreunatu prin unele incisuri si pleonasmii; de almint. e destulu de lesne la intielesu, meduosu si barbatescu.

b) Fisi'e'a. Pentru cursulu inferioru „Elemente de Fisiica pentru usulu scōleloru secundarie inferioare,“ dupa Belezze, de curendu repausatulu B. M. Rom-*) Intielege scōle pedagogice, preparandiali.

niciānu, cu 88 figuri, intercalate in textu, opera scrisa cātu se pōte de claru, popularu si explicitu potrivit cursulu inferioru. Alu doile manualu este Fisi'e'a lui B. Nanianu prescortata din Langlebert, fāra a o spune. De altele nu scimu pān'a-cum.

Pentru cursulu superioru, afara de vechi'a fisiica a betrānului Alecsie Marinu dela 1857, au aparutu la 1871, „Elemente de fisiica“ de E. Bacaloglu, pentru usulu scōleloru secundarie si superioare (facultati?) si pentru studiu particulariu, opu fōrte bine lucrata dupa mai multi autori francesi si germani, si inso-citu cu numerōse operatiuni matematice; cu unu fascicululu de figuri, elegantu tiparite.

c) Chēmia. Afara de cei doi volumi de Chēmia ai betrānului prof. Marincu, a aparutu la an. 1869, cursu de Chēmia elementare, de Petru Poni, tiparitu la Iassi. (Ore in scōlele secundarie, in Romania, se nu sa propuna chemi'a? I. M.)

Filosophia. In acēsta ramura pare cā voru a se intrece tinerii cu betrāni, cāci pre lānga manualele d-loru Laurianu, Cipariu, Solomitu si Barnutu, au mai aparutu alu Dr. Nitulescu, alu lui Bnaceanu si acum se afia sub presa a lui Florentinu.

Pentru limbile moderne suntu mai multe metode practice si gramatice, cari se potu vedē in catalōgele librariloru din Bucuresci. Remane de implutu lacuna dictionariloru de scōla. Sperāmu si acēst'a dela deceniulu curentu si celu venitoriu. „G. Tr.“

cătra guvern în afaceri politice s'au nu ? (N'are dreptul !)

Oratorul arată ca Gull n'a prezentat date speciale despre acestu drept și ministrul a adus dovede de pretempul absolutism, care nu e hotărâtoriu pentru parlamentul Ungariei.

De base la rezoluție p'ote să servescă numai convicțiunea : de a avut Universitatea s'ascescă dreptul reprezentativ în er'a constituțională până la 1848 s'au nu ?

Oratorul deosebindu dreptul de petiționare de dreptul reprezentativ susține ca celu din urma compete numai municipiilor, într'ă căte pot face observațiuni contr'a decretelor guvernali și ca usulu vechiu vorbesce pentru dreptul Universității. Si deca universitatea a avut acestu drept reprezentativ dela Leopoldu până la 1848, oratorul e de părere, ca nu i se p'ote dispută acestu drept până la modificarea acestei legi.

De voru dovedi sasiu prin documente din arhivele Universității acestu drept alu lor, atunci ei și cu ac'asta ocaziune potu reprezenta, deci oratorul se alatură la propunerea lui Dekani.

Gull provădându-se la proiectulu seu de rezoluție pre care lu presupune cunoscutu se alatură după ce face unele reflecțiuni la atacurile, și contr'a invinșilor (lui Csernatony) cari de altminteren s'au întemeiate, propunerea lui Dekani.

A. Lazăr provocându-se la § I art. XLIII : 1868 constată ca regimul i'era a întrelasatu ceva. Înainte de 1848 s'au ținutu adunări naționale nu numai de sasi dar și de cătra națiunea secuieșcă și cea ungara, după cum dovedesc statutele municipale, dar de atunci înc'ă acestu drept politicu a încetatu. Universitatea astadi are numai administrațiunea averei naționale sasesci (?) Oratorul află ca petițiunea din cestiune nu e nici la locu nici la tempu. Sasiu, deca nu se multimesc cu egală îndreptățire sa emigreze din patria ce o insultă în foile straine. Oratorul spriginesce propunerea comisiunii.

Ranicher nu p'ote spigini petițiunea fiindu ca acuzarea ministrului e celu din urma medilocu constituționalu, la ore recurge o politica ce ține contu de factorii reali cându nu mai asc'epă pre cale legale nici unu rezultat. Articul de lege 43 : 1848 asigura de ocam-data sfer'a de dreptu a Universității până ce legislativ'a va decide definitiv în treb'a ac'asta. Universitatea a avut și exerciatu dreptul reprezentativ într'unu și u lungu de ani. Oratorul spriginesce propunerea lui Dekani.

Punendu-se la votu se primesc propunerea comisiunii respective se resping petițiunile judisicțiilor sasesci pentru punerea în stare de acuză a ministrului de interne.

Petițiunea cetății Keskemet pentru a i se iertă ceva din contribuție prov'oca o via discutiune, în fine se predă ministrului de finanțe.

Se primesc în urma fără dezbateri proiectele de legi despre înființarea unei clinice și acordarea de 500,000 fl., pentru usorarea lipselor.

O discutiune interesantă a mai provocatu și proiectulu legi de majoritate. Unu votu separat voia să st'ergă § 2 care declara pre tota femeia casatorită de maioră, dară după ce pledă ministrul Pauler într'o cuvântare poetica și referințele Teleszky cu o argumentație ageră pentru primire, Cas'a primesc proiectulu până la § 112.

Ordinea examenelor

ce se va țin' cu finea anului 1873/4 la Gimnaziulu mare publicu român gr. or. din Brașov și la școl'a comercială și reală împreună cu ac'asta.

I. Examenele de promoție scripturistice și orale

la toate trei institutele se încep în 25 Iunie st. v. și dur'ă până în 9 Iuliu s. v. 1874 :

II. Examenele publice se țin în ordinea următoare :

a) Mercuri în 10 Iuliu st. v. a. m.

limb'a franceză în toate despartimentele și cl. IV de fetițe ; d. pr. gimnastare publică a tuturor gimnaziilor.

b) Joi în 11 Iuliu st. v. înainte și după prandiu clasele gimnaziale.

c) Vineri în 12 Iuliu st. v. înainte și după prandiu clasele comerciale și reale.

d) Sambata în 13 Iuliu st. v. examenulu oralu de maturitate.

e) Dumineca în 14 Iuliu st. v. după participarea la servitiulu divin și d'icolog'ia ținută în biseric'a St. Nicolau se voru ceti în sal'a cea mare clasificățiunile, se voru împarti premiele și se va închei anul scol. 1873/4.

Brasov, 3/15 Iunie 1874.

Directiunea Gimnaziulu român gr. or. și a școlii comerciale și reale împreună cu ac'asta.

Dr. I. Mesiot'a.

Din o corespondență de pre Hartibacu estragemu despre vizitarea școlilor noastre confesiionale populare ca Inspectorulu regescu alu II-lea dl. Iuliu Bardosi, concomitatu de dl. administratoru p'escu G. Maieru umbla din comuna în comuna spre a se convinge despre progresulu copiilor noștri avutu în studiu. Numitii domni, ambu cunoscuti că voritori de înaintare a poporulu nostru fura înteminați din partea tinerimii școlare, adulți, cătu și din partea protop. concernite cu cea mai mare cordialitate.

Este de însemnatu, cumca în an. presinte după ce adeca cercetarea școlare se control'ă cu mai mare rig'ore, pre l'anga tota serac'ia poporulu — aceea a luat dimensiuni imbucurătoare, înc'ă în comunele care fura cercetate din partea n'mitilor domni, până acum aceea saie 90—95%.

Aru fi încă numai de doritu, că școlile noastre sa fia prov'edute cu recușitele necesare, i'era invetatorii se capete l'efi corespondențiorie seculului presinte.

După ce înse ppula pre l'anga tota buna voia nu e în stare a satisfice pre deplinu legilor în vig'ore, nu ne remane alta, decât a pretinde dela locurile competente că sa ne ajute în ac'asta privință amesuratu pre scrierilor legii §. 33 art. de lege LIII. 1868 pentru care ne si reg'amu de locurile competente, anume de maritulu Consistoriu archidieceșanu și înclitulu Inspectoratu regiu că sa ne dea în asta privință sucursulu posibilu.

Nu de multu a aparutu unu opu care l'apara dreptulu Romaniei de a încheiă tratate. Kreuzzeitung din Berlinu scrie în privința cestiunei dezbătute în amintitulu opu urmatoriulu articulu ce-lu reproducem după „Pessa“ din Bucuresci :

Les droits de la Roumanie, basés sur le traités.

Par un ancien diplomate. 1874

Autorulu anonim alu acestei scrieri mici care a aparutu probabilu în Parisu, de-si nu se ar'eta nici editorulu și nici loculu unde s'a tiparitu, se însăreșcă a responde la o întrebare ce s'a dezbătutu desu în tempulu din urma, întrebarea : „deca Romania este o provincie turc'ă sau din contra unu statu independent, care se bucura de toate drepturile ce se potu deduce dela suveranitatea unei națiuni ?“ Elu demonștră ca „capitulatiunile“ încheiate în secululu 15 și 16 între sublim'a P'orta și Romania form'ăza și astadi bas'a autonomiei rom'ne și norm'a relațiilor între aceste două țeri. Ac'asta autonomie, ac'asta „adeverată suveranitate“ a celor două principate dunarene, unite astadi într'unu singoru statu sub numele de Romania, dice autorulu, a existatu de seculi, după cum prob'ăza acele tratate vechi. Tractatul din Parisu dela 30 Martiu 1856 și convențiunea dela 19 Augustu 1858 n'au creatu, precum din er'ore credeau unii, drepturile și privilegiile acestor principate, ci au confirmatu numai starea de lucruri de mai înainte, după cum resulta claru din testulu art. 22 și 23 din tractatul din Pa-

risu și art. 2 alu convențiunei din 1858, care au recunoscutu că bas'a autonomiei rom'ne capitulațiunile încheiate cu sultanii Baiazet I, Mohamed II, Selim I și Soliman II. Aceste tratate vechi form'ăza dară dela 1856 înc'ă o parte din noulu drept politicu adoptatu în Europ'a. — Autorulu dice, ca, în asemenea împrejurări, trebuie neap'eratu că cine-va sa cunoscă înainte de toate cuprinsulu capitulațiilor citate, pentru că sa-si p'otă da parerea despre însemnătatea lor, și publica pentru acestu scopu testulu următoarelor acte : 1. Capitulațiunea încheiată între Mircea I, Domnulu Valachiei, și Baiazet I Ilderim, la Nicopoli în 1391 ; 2. Capitulațiunea din 1460, încheiată între Vladu V, Domnulu Romaniei, Mohamed II la Adrianopoli ; 3. Capitulațiunea din 1511 încheiată între Bogdanu, Domnulu Moldovei, și Selim I ; 4. Capitulațiunea dintre Petru Raresiu, Domnulu Moldovei, și Soliman II celu Magnificu încheiată la 1529.

Că dov'eda apoi, ca principii rom'ni au avutu totu deun'a dreptulu de a încheiă tratate, alianție s. a. cu puteri straine, se mai publica câte-va tratate încheiate de acești principii în 1588 cu Elisabet'a regin'a Angliei, în 1598 cu imperatulu Rudolf II, în 1655 cu Domnulu Transilvaniei și în 1711 cu Petru celu mare alu Rusiei. — Testulu acestor acte tradusu în limb'a franceză s'a estrasu din isv'ore particulare, și pare ca în arhivele Romaniei nu se află nici originalele și nici vre-o copie autorizată a capitulațiilor. Pre cătu se p'otă judecă înse după cele ce spune autorulu în ac'asta privință, numai încape nici o îndoi'elă, ca în părțile lor esențiale capitulațiunile corespund cu testulu publicatu de densulu. P'ort'a într'adeveru a contestatu autenticitatea sea, cându l'au invocatu reprezentanții Romaniei ; și unii diplomați turci au susținutu chiaru ca însii rom'ni aru fi ruptu și nimicitu acele originale. Aceste obiecțiuni înse n'au fostu ținute în seama la încheierea tractatului de pace din 1856 și a convențiunei din 1858, și prin urmare ele trebuie a se privi că retrase într'unu modu tacitu. Rom'ni pară a fi chiaru în dreptulu lor, cându ceru că testulu invocatu de densii și necombatutu mai înainte de adversariu că necorect, ci din contra presupus că cunoscutu în tractatul de pace din Adrianopoli încheiatu în 1829 cu Rusi'a, sa se admită că autenticu, până cându Turci'a va put'ă prob'ă defigurările pretinse de dens'a, sau până cându va veni cu documentele originale, cari neap'eratu se voru fi gasind în arhivele din Constantinopole. Basatu pre aceste argumentațiune, autorulu trece la examinarea dispozițiilor cuprinse în capitulațiuni și ajunge la urmatoriulu resumatu : „Autonomia seu mai bine suveranitatea ambelor principate rom'ne se întemei'ăza pre vechile capitulațiuni încheiate de Domnitorii acestor țeri cu Sultani. Prin aceste capitulațiuni se vede ca rom'ni n'au renunțiatu nici odată la suveranitatea interioară și esteri'ă, și ca aceste țeri, de-si platescu unu tribut pentru o obligațiune luată de P'orta (aceea de a aperiă țier'a), si-au rezervatu înse exercitiulu tuturor drepturilor suverane, și mai cu deosebire dreptulu de a face resbelu și a încheiă pace, unu drept, care form'ăza bas'a și atributiunea tuturor celorlalte drepturi de suveranitate. „Suveranitatea Turciei se marginește d'ora, mai cu deosebire după ce s'a stabilitu o dinastie în Romania, numai în dreptulu, de a cere plat'a unui tribut anual, asi'ă înc'ă P'ort'a, deca si-aru schimbă titulu de putere suzerana cu ac'el'a de putere garantă, n'aru perde în faptu decâtu foarte puțin, pre cându în alte privințe aru castig'ă multu. — Puterile mari ale Europei, garantandu în 1856 și 1858 autonomia Romaniei, au citatu anume vechile capitulațiuni, faptu, prin care nu numai ea au recunoscutu aceste tratate, ci înca le-au primitu în noulu drept politicu alu Europei. Puterile s'au obligatu dară a regulă raporturile dintre sublim'a P'orta și Romania numai în marginele și după dispozițiunile capitulațiilor lor“.

Autorulu crede ca aru put'ă responde la întrebarea pusă la începutulu scrierei se l'ea : „Romania nu este provincie turc'ă. Ea este, după testulu art. 2 alu convențiunei din 1858, o țieră a cărei autonomie se bas'ăza pre vechile capitulațiuni, și ale cărei raporturi cu Turci'a se regul'ăza prin aceste tratate. Ea este prin urmare o țieră independentă, care se bucura de toate drepturile, ce se potu deduce din suveranitate.“

Cetindu cine-va asi'ă numitele capitulațiuni, pare în adeveru, ca deductiunile autorulu s'au justu din mai multe privințe. După testulu documentelor în cestiune nu se p'otă negă ca principatele au dreptulu, în sensulu celu mai întinsu, a se administră insile, a-si alege pre domnitori, au biseric'a creștina că biserică domnitoră, și multe alte drepturi importante. Asemenea se dice în capitulațiunile din 1511 și 1529 curatu și l'ămuritu, ca Moldov'a „este o țieră liberă și necucerită“, și ca i se va da titulu de „țieră independentă.“ În actulu din 1460 se mai dice, ca sultanulu nu pretinde decâtu „suprematia asupra suveranității.“ Capitulațiunile din 1391 și 1460 dau în fine domnitorilor dreptulu de a face resbelu și a încheiă pace. Toate aceste concessiuni, privilegii și imunități pară a asigură prin urmare principatelor dunarene o pozițiune, care nu se osebesce în partea sea esențială mai de locu de cea a unui statu suveranu. Deca înse pre de alta parte vomu admite principiulu, că celu ce inv'oca unu actu în fav'ore sea, trebuie sa-lu accepte că marturia și din partea adversarului, atunci lucrulu se schimbă. Astu-feliu s. e. sultanulu Baiazet I numesce în capitulațiunea din 1391 principatulu Valachiei unu „principatu supus“ (1) din nou prin forță armelor noastre neinvinsu, țieră domnitorului și dice „protegiatulu nostru“, care este datoriu sa plătescă sultanulu pentru protecțiunea acordată o suma ficsă pre fia-care anu. — În capitulațiunea din 1460, care altminteren este foarte favorabilă, Mohamed II 'si rezervăza espresu „suprematia“, și recunoscerea voivodilor alesi de Metropolit, boerii și poporulu. În ac'elasi modu capitulațiunea din 1511 da sultanulu dreptulu de a confirmă pre domnulu Moldovei și stabilescă unu „dară“ de 4000 de galbeni, 40 de sioimi s. a., „semnu de supunere“ din partea domnitorului și a națiunei cătra P'orta. Asemenea principalele se obliga a da armatei turc'esci unu contingentu, cându i s'aru cere într'unu casu de resbelu.

Din toate acestea resulta, ca aceste capitulațiuni, încheiate în diferite tempori, nu espun asi'ă precum ni se ar'eta acum, nise norme lamurite în privința raporturilor dintre Romania și P'orta ; ba înca, în punctele cele mai principale, ele pară a fi chiaru în mare contradicție. Comparandu cine-va testulu citatu cu originale, și ținendu în ac'elasi tempu seama de esențialitatea limbajului orientatu din acele tempori, p'ote ca totu s'aru mai pot'ă gasi o ore-care soluțiune în unele puncturi ; înse chiaru admitindu ac'asta, totu nu se va pot'ă gasi o armonie completă în acele dispozițiuni, cari se contradic unu pre altele. Capitulațiunile încheiate între P'orta și principatele dunarene trebuie dară a se interpretă în raportulu lor cu dezvoltarea istorică a ambelor țeri, și voru constitui astu-feliu pentru Romania, după opiniunea tuturor publicistilor, asi'ă numită stare de semi-suveranitate, care da țierii respective în genere unu gradu înaltu de suveranitate și autonomie, remanendu înse în unele privințe dependente de unu altu stat (de suzeranu). În ac'elasi modu dară, precum nu se p'ot'ă privi Romania că o provincie turc'ă, ea nu p'ot'ă pretinde a ocupă astadi unu locu între statele suverane ale Europei. Că suverane se potu privi, după sensulu ce se da astadi acestui cuvântu, numai acele colectivități, cari form'ăza subiecte autonome și cu totulu independente în dreptulu gintilor, și cari au în ac'elasi tempu dreptulu de a regulă în întinderea propriilor margine ori ce interesu specialu. Ac'asta calitate o posedă Romania în partea sea esențială ;

dreptul in se ce are in acelasi timp Pórt'a, de a percepe unu tribut anual si de a confirma pre domnu, precum asemenea si supunerea de care se vorbește in capitulatiuni, sunt incompatibile cu positiunea unei țiri independente si suverane in sensul de astăzi al conventului. — De altminteri tota lumea știe ca capitulatiunile de cari se vorbește nu s'au respectat decât foarte rar, si ca din contra ele au fost calcate in diferite rânduri de ambele părți.

Cătu pentru această, tractatele din 1598 si 1711 formă o dovă interesantă. In celu dintăi domnulu român, Michailu bravulu recunoște pre imperatulu germanu că suzeranu, si îi promite ajutoriu in contr'a Turciei. In tractatulu din 1711 Cantemiru, domnulu Moldovei, se supune țarului Petru celu mare alu Rusiei, îi promite (de ocam-data sub sigilulu celei mai adanci discretiuni!) a-i depune jurământulu de vasal, si se obliga a veni in ajutorulu țarului cu toate puterile sele armate in contr'a „inimicului comunu alu crucei“, cu care se încheiasera capitulatiunile din 1511 si 1529. Tota lumea știe inca cum nici Turcia n'a statu la gânduri când i se presentă ocaziunea de a calca tractatele sele cu principatele. Pre la începutulu seculului 18 Pórt'a începu a se amesteca in afacerile interioare ale aceluor țiri, numi domni într'unu modu arbitrar si 'si permise felu de felu de apăsări contrarie tractatelor.

Protectiunea Rusiei întemeiată la 1774 prin tractatulu din Cuciuckainardgi, nu potu nici sa amelioreze trist'a stare a lucrurilor, si abiă prin tractatulu din Adrianopoli (1829) se luă dispozițiunea de a restabili raporturile normale pr'n vechile capitulatiuni. Totu această se stabilește si prin pacea din 1856 si prin conventiunea din 1858, fara inse că prin acestea sa se lamurească si sa se definască cuprinsulu aceluor documente contradictorii din timpurile vechi. Articululu 22 vorbește numai de o administratiune „independentă si natională“ precum si de „libertatea absoluta a cultului, a legislatiunii, a comerțului si a navigatiunii“. Altminteri ambele acte dispun că principatele sa se bucure si in viitoru de imunitățile si privilegiile pre cari le posedă. — O asemenea stare de lucruri inse neapăratu ca nu pôte doră multu timp, fara că sa dea locu la interpretările cele mai vatermatice. Déca dara autorulu brosierei, de care vorbim dice ca „este in interesulu echilibrului in orientu, că puterile mari sa puna dreptulu in acord cu faptele, că sa recunoască principiile admise de densesle in 1856 si 1858 si sa persiste la punerea loru in practica“ noi nu putem decât sa simpatizăm cu o asemenea dorintă si inca cu atât mai multu, cu câtu regenerarea poporului român, care s'a distinsu in istorie prin patriotizmu si bravura, depinde de faptulu, că sa fia asiguratu in fine, ca nu va mai servi de minge unoru interese si ambițiuni straine.

Déca inse nu putem dice, ca argumentatiunea autorului este perfecta din toate punctele de vedere, si déca in genere credem, ca asiă numitele capitulatiuni nu mai au alta valoare, fatia cu schimbarea totală a impregiurărilor, decâtu aceea, de a servi că basa pentru o ordine nouă si corespundătoare cu tempulu de fatia, noi totusi sperăm, că lucrarea merită si interesantă a diplomatului anonim, sa dea impulsione pentru o asemenea regulare a relatiunilor si sa fia de folosu pentru dezvoltarea prosperă a unei natiuni capabile de a se cultiva si dotata cu nisce calități escelente!

Varietăți.

*** Autorulu „Istoriei critice a Romanilor“ si Redactorulu foiei științifice „Column'a lui Traianu“, B. P. Hajdeu, dupa cum audim, petrece de vre-o două zile in Sabiu. Scopulu veniri si petreceri sele aici, este, dupa cum amu întielesu mai departe, cercetarea arhivelor in inte-

resulu științei si in specialu a ramului istoricu. Nu putem decât sa ne exprimăm bucuria noastră pentru o astfelu de visita a patriei noastre si dorim că ostenelele dlui scriitoru sa fia încoronate de succesele cele mai satisfactoare in toate directiunile.

(†) Ann'a Versiganu maritata Machi protopopăsa in Buteni si ficele ei adoptate Elis'a Machi-Versiganu maritata Stanésca împreună cu sotiulu ei Mircea B. Stănescu avocatulu in Aradu deputatu la Camera Ungariei si redactore dela diariulu „Gur'a-Satului“, Elis'a Machi-Versiganu cea tineră, fiulu adoptatu Demetriu Machi-Ardelenu studentu de a VIII clasa gimn. si militariu in Siopronu, — Iulian'a Machi maritata Arsiciu din Musca, împreună cu sotiulu ei Ioane Arsiciu, — Flóre Ardelenu veduvita Badistenu-Clencovicu din Musca, — Iosifu Stănescu notariu cercuale in Berza împreună cu soti'a sea Ilén'a Talosiu, — Emili'a Stănescă maritata Rad'a împreună cu sotiulu ei Teodoru Rad'a preotu in Ternova — Elia Arsiciu parochu in Musca, in numele lor propriu precum si in alu numerosiloru consangeni din Curticiu, Zarandu, Aldesci, Musca si Berza, cu anim'a sfasiata de dorere aduce la publica cunoscintia grabnică si prea matură încetare din viață, in etate de 48 de ani, intemplantu la Buteni in 4/16 Iunie 1874 a multu iubitului soti, respective parinte adoptiv, socru, frate, unchiu si cuseru: ANDREIU MACHI protopopu român de relegea gr. or. alu tractului Buteniloru.

Osamintele lui se voru înmormânta in 6/18 Iunie 1874 dupa amădi la 5 ore dela casa lui propria in cimiteriulu român gr. or. din opidulu Buteni. Fia-i țierân'a binecuvântata si memoria eterna!

*** Se scrie de mai multu timp despre o comisiune internatională din Brusel'a, carea s'a întrunitu spre a debate asupr'a dreptului poporeloru in tempu de resbelu. „Nord“, organulu guvernului rusesc, publica unu proiectu despre acestu dreptu, carele cuprinde următoarele capete: despre autoritatea militaria in țier'a inimice, deosebirea intre soldati si necombatanti, Midilăce iertate si neiertate in resbelu, Asediulu, Bombardamentulu, Spionagiulu, Captivii, Vulneratii, Autoritatea persónelor militarie fatia cu persónele civile, Recusitiuni, Contributii, Parlamentarismulu, Capitulatiunile, Armistițiulu, Represalie. Este frumosu ca aceste se regulăza, mai frumosu aru fi inse cându omenu nu aru mai avé lipsa de densesle.

*** Marti in 23/11 Iunie pre la 10^{1/4} ore înainte de mēdia-dă a venit prestu Sabiu o tempestate grea cu grandine dēsa, carea a duratu vre-o cinci minute.

Despre tempestăți, despre rupturi de nuori si alte de felulu acest'a cetim din apropiare si departare diverse dara triste sciri pentru agronomii nostri. In Duminec'a trecuta a fostu septamân'a de cându la Ogn'a de lângă Sabiu a fostu o tempestate grea spre norocire pre unu terenu mai angustu inse totusi in comuna a ruptu ventulu si ap'a clădiri economice, ap'a a spalatu pământulu cu semenaturile ce au fostu pre elu, a noroiu ierburi si fenuri facute gat'a încātu pagub'a nu e neînsemnată. — De alta parte unde câmpurile au fostu scutite semenaturile si cele de toamnă, precum si cele de primăveră si pre unde sunt si viile promitu secerisiuri si culesuri bune.

*** O di de nunta durerósă. — Louis Hénon, de 25 de ani, si Marie Lemercier, de 18 ani, se cununaseră abiă de 5 ore, nunt'a se celebrase la Yerres, sata incantatoriului lângă Montgeron. Dejunulu fusese plinu de veselie; se aștepta ór'a cinei si a dantiului. Tempulu eră pritu pentru preumblare. Dupa propunerea unei tinere brune se începu joculu numitu mija. Toti se ascundu in toate părțile: unii in hamburu, alții in pivniția; in fine tempu de trei ore nu sunt de cătu strigate, risete si alergaturi.

— Dara unde-mi e soci'a? întreba

barbatulu dupa unu quartu de óra de asteptare.

— Ei las'o; s'a ascunsu. Se continuă joculu. Minutelu, quarturile de óra trecu.

— Voiu sa știu unde e Marie, striga barbatulu.

A! ieta-lu gelosu, i se response. De pre acum?

Dara pucinu îi pasa ca 'si rideau de densulu. Elu voia sa afle unde-i este soci'a; in fine tota nunt'a impartășiesce neliniscă sea. Incepu a caută pretutindene; in zedaru. O striga, nici unu response. Lacramile curgu pre faci'a tinerului insuratu.

— A! Cătu suntemu de prosti! striga tiner'a bruna aretându o lada. Aci trebuie sa fie.

Iute barbatulu alérga si radica capaculu. Cum sa se depinga acestu spectacolu? . . . Colcata in lada, cu capulu resturnatu, cu faci'a venata, cu ochii preste mesura deschisi, tineră femeie, care avusesse destula putere spre a trage capaculu dupa dens'a, nu se mai s'mtise in stare alu radica indată ce aerulu a început sa-i lipsesca. Eră mórta logrigirile parintiloru, a barbatului seu de câte-va ore, nu fura in stare a i redă vieti'a.

*** (Unu mijlocu de a preservă caii de musca.) Unu mijlocu foarte simplu si efinnu spre a preservă caii de a fi chinuti si puscati de musce, mai alesu cându se odihnescu, este indicatu de d. Perret, farmacistu la Moret. Elu consista in frecarea loru cu putienu oleiu ingrosiatu de dafinu, a cărui mirosu este cu totul neplăcutu muscelor. Mai alesu trebuie sa se faca ungerea in locurile unde batu muscele cu preferintă. Cu acestu oleiu, de 5 bani, se pôte unge in deajunsu unu calu pentru trei zile. Intrebuintarea sea nu ofere nici unu pericolu; din contra actiunea sea, putienu escitanta, este foarte favorabila cailor si pastrează frumeti'a perului lor. Se pôte inlocui acestu mijlocu si printr'o solutiune de 60 grame de assa-foetida într'unu paharu de otietu si două de apa. Mirosulu foarte pronunțiatu a acesteia alunga muscele, si ajunge a spală animalele cu această solutiune spre a nu mai fi piscate de nici o musca. Assa-foetida este o guma resinósă fara vre-o actiune reu-facătoare.

Raportu comerciale.

Sabiu 23 Iunie n. Grâu 7 fl. 47 xr. frumosu, 7 fl. 13 xr. mestecat, 6 fl. 80 xr. calit. infer.; secar'a 4 fl. 93 xr. până 4 fl. 67; orzu 4 fl. —; ovessu 2 fl. până 1 fl. 93 xr.; cucuruzu (porumbu) 4 fl. — xr.; cartofi 2 fl. 13 xr. galét'a austriacă.

Cănepe 20 fl. maj'a.

Lințe 6 fl. — xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu 1 fl. 25, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr. maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—22 cr. p., de porc 28 xr. Unsore 79 xr. până la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 11/23 Iunie 1874.

Metalicele 5%	69 40
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74 85
Imprumutulu de statu din 1860	109 10
Actiuni de banca	992 —
Actiuni de creditu	222 50
London	111 90
Obligatiuni de desdăunare Unguresci	75 —
„ „ „ Temisiorene	74 50
„ „ „ Ardelenesci	73 —
„ „ „ Croato-slavone	78 —
Argintu	105 75
Galbinu	— —
Napoleonu d'auru (poli)	8 94 1/2

Nr. prot. 121. 1874.

Concursu.

Cu concessiunea Prévenerabil. Consistoriului archidieceșanu d'to 18 Aprilu c. nr. 752/B.—392 cons. urmata dupa rogarea parochului Sofroniu Brandășie din Trapoldu Protopresviteratulu tractului Sighisioarei gr. or., — pentru ocuparea postulu de capelanu in mentiuat'a parochia, se scrie concursu până in 7 Iuliu 1874 st. v.

Emolumentele anuale împreunate cu acestu postu suntu toate venitele parochiului susu numitu de până aci, — cari constau:

1. Cas'a parochiale cu edificie economice;
2. Portiunea canonica statatōria din 6 jugere pamentu clas'a II-a;
3. Unu locu de verze;
4. Câte o ferdela cucuruzu sfărmitu de familia, dela 83 famili; — si dela 40 familii neurustici de familia o di de lucru si 17 cruceri.

5. Stola usnata până aci.

Doritori de a ocupă acestu postu au de a-si asterne petitiunile lor in instruite in sensulu dispoziției provisorie pentru regularea parochiilor § 16. lit. d) din actele sinodului archidieceșanu 1873 Protopresviteratulu concernite până la tempulu susu amintitu.

Sighisioara 24 Maiu st. v. 1874.

In contielegere cu comitetulu parochiale respectivu.

Zacharia B o i u ,
protop. gr. or.

Nr. 153/Sc.—1874.

Concursu.

Pentru ocuparea statiei inveliatoresci dela scola gr. or. din Ded'a, se scrie concursu cu terminulu până in 20 Iuliu a. c.

Emolumentele sunt: 250 fl. v. a. si quartiru natatalu in casa școlii.

Doritori de a ocupă această statie au de a-si asterne suplicile lor instruite in sensulu statutului organicu până la terminulu de mai susu, acestui inspectoratu școl.

In contielegere cu comitetulu parochiale.

Inspectoratulu școl. districte alu tractului Turd'a superioara.

R l p'a de josu in 5 Iunie 1874.

Vasile Popoviciu,
adm. pșeu, că inspectoru școl. distr.

(1—3)

Nr. 1192 Pl
cons.

Concursu.

Pre bas'a conclusiunii Venerabilului Sinodu archidieceșanu din 13 Aprilu a. c. Nr. protoc. 44 referitoriu la ocuparea postulu profesorulu pentru agronomia la Institutulu archidieceșanu pedagogico-teologicu din Sabiu, cu începutulu anulu școlasticu 1874/5, — prin această se publica concursu.

Cu postulu acest'a este împreunatu unu salariu anualu de 600 fl. v. a.

Doritori de a ocupă catedr'a din cestiune suntu politi a-si substerne Consistoriului archidieceșanu până la finea lui Iuliu a. c. st. vechiu concurselu lor instruite cu documentele următoare:

- a) ca suntu de nationalitate români de religiunea greco-orientale;
- b) ca au conduita morala si politica buna;
- c) ca au calificatiunea receruta pentru postulu acest'a.

Sabiu din siedint'a Consistoriului archidieceșanu plenariu, ținuta in 4 Maiu 1874.

(3—3)

Anunciu.

In Sangatinu (Kis Enyed) se afla de vendiare unu bunu sub nr. Conser. 56, constatoriu dintr'o curte spațioasă si o gradina de legumi si pomi, apoi 25 partiele agri, cu totul 30 jugere 1185 □° — 5 partiele pasiune, de 5 jugere 1490 □° — o via de 938 □° si 3 partiele padure de 20 jugere — de curte se țiene si o casa zidita din materialu bonu, acoperita cu tiegla, sub casa este o pivniția spațioasă unde incapu 20—30 buti — si apoi case de economie; pământulu de pasiune si aratura se afla partea cea mai mare laolalta, are o positiune foarte buna, aproape de comuna.

Explicări mai de aproape pôte dá dlul avocatulu Dr. Stefanu Pecurariu in Sabiu strad'a pintenului Nr. casei 18.

(2—3)